

RAMAZAN AYINDA CENNETİN SÜSLENMESİ

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi Rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve alâ âlihi ve sahibihî ve men tebi'âhû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn. Emmâ ba'dü fe-kâle resûlullah sallâllahu aleyhi ve sellem.

إِنَّ الْجَنَّةَ لَتُنَجَّدُ وَتُزَخَرُ مِنْ الْحَوْلِ إِلَى الْحَوْلِ
لِدُخُولِ شَهْرِ رَمَضَانَ، فَإِذَا كَانَتْ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ
رَمَضَانَ هَبَّتْ رِيحٌ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ يُقَالُ لَهَا
الْمُثِيرَةُ، تُصَفِّقُ وَرَقَ أَشْجَارِ الْجَنَّةِ وَحَلَقَ الْمَصَارِيحِ،
فَيَسْمَعُ لِذَلِكَ طِينٍ لَمْ يَسْمَعْ السَّامِعُونَ أَحْسَنَ مِنْهُ،
وَتَجِيءُ الْحُورُ الْعَيْنُ حَتَّى تَقِفَ بَيْنَ يَدَيْ شُرَفِ

الْجَنَّةِ فَيُنَادِينَ: هَلْ مِنْ خَاطِبٍ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
فِي زَوْجِهِ؟ ثُمَّ يَقُلْنَ: يَا رِضْوَانُ، مَا هَذِهِ اللَّيْلَةُ؟
فِي حَبِيبِهِمْ بِالتَّلْبِيَةِ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا خَيْرَاتُ حَسَانُ، هَذِهِ
شَهْرُ رَمَضَانَ، فَتَحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَانِ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنْ
لِلصَّائِمِينَ مِنْ أُمَّةٍ أَحْمَدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
ثُمَّ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: يَا رِضْوَانُ، افْتَحْ بَابَ
الْجَنَانِ، يَا مَالِكُ، أَغْلِقْ أَبْوَابَ النَّارِ عَنِ الصَّائِمِينَ
مِنْ أُمَّةٍ أَحْمَدَ عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ، يَا جِبْرِيلُ
اهْبِطْ إِلَى الْأَرْضِ فَصَفِّدْ مَرَدَّةَ الشَّيَاطِينِ وَغَلِّمْهُمْ
بِالْأَغْلَالِ، ثُمَّ اقْذِفْ بِهِمْ فِي لُجَجِ الْبِحَارِ حَتَّى لَا
قَالَ: وَيَقُولُ اللَّهُ يُفْسِدُوا عَلَى أُمَّةٍ حَبِيبِي صِيَامَهُمْ
عَزَّ وَجَلَّ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ ثَلَاثَ مَرَارٍ:
هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِيهِ؟ هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ؟

هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ؟ مَنْ يُقْرِضِ الْمَلِيءَ غَيْرَ
الْمُعْدِمِ، وَالْوَفِيَّ غَيْرَ الْمَظْلُومِ؟ قَالَ: وَلِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي
كُلِّ يَوْمٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ عِنْدَ الْإِفْطَارِ أَلْفُ أَلْفِ
عَتِيقٍ مِنَ النَّارِ، فَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ وَيَوْمُ
الْجُمُعَةِ أَعْتَقَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْهَا أَلْفَ أَلْفِ عَتِيقٍ
مِنَ النَّارِ، كُلُّهُمْ قَدْ اسْتَوْجَبَ الْعَذَابَ، فَإِذَا كَانَ فِي
آخِرِ شَهْرِ رَمَضَانَ أَعْتَقَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ بِقَدْرِ مَا
فَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ أَعْتَقَ مِنْ أَوَّلِ الشَّهْرِ إِلَى آخِرِهِ،
الْقَدْرُ يَا مُرُّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهِبُ فِي كَبْكَبَةِ
مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِلَى الْأَرْضِ وَمَعَهُ لَوَاءٌ أَخْضَرٌ، فَيُرْكَزُ
اللِّوَاءَ عَلَى ظَهْرِ الْكَعْبَةِ، وَلَهُ سِتُّمِائَةِ جَنَاحٍ، مِنْهَا
جَنَاحَانِ لَا يَنْشُرُهُمَا إِلَّا فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، فَيَنْشُرُهُمَا
تِلْكَ اللَّيْلَةَ فَيُجَاوِزَانِ الْمَشْرِقَ وَالْمَغْرِبَ، وَيَبْتُ

جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمَلَائِكَةَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ،
فَيُسَلِّمُونَ عَلَى كُلِّ قَائِمٍ وَقَاعِدٍ، مُصَلٍِّ وَذَاكِرٍ،
وَيُصَافِحُونَهُمْ وَيُؤَمِّنُونَ عَلَى دُعَائِهِمْ حَتَّى يَطَّلَعَ
الْفَجْرُ، فَإِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ قَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا
مَعْشَرَ الْمَلَائِكَةِ، الرَّحِيلَ الرَّحِيلَ فَيَقُولُونَ: يَا
جِبْرِيلُ، مَا صَنَعَ اللَّهُ فِي حَوَائِجِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ أُمَّةٍ
أَحْمَدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَيَقُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ
اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ نَظَرَ إِلَيْهِمْ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فَعَفَا عَنْهُمْ
وَعَفَرَ لَهُمْ إِلَّا أَرْبَعَةً " قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: " وَهُؤُلَاءِ الْأَرْبَعَةُ: مُدْمِنُ خَمْرٍ، وَعَاقٌ
وَالِدِيهِ، وَقَاطِعُ رَحِمٍ، وَمُشَاحِنٌ " قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
وَمَا الْمُشَاحِنُ؟ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "

الْمُصَارِمُ " فَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الْفِطْرِ سُمِّيَتْ تِلْكَ

اللَّيْلَةَ الْجَائِزَةَ، فَإِذَا كَانَ غَدَاةُ الْفِطْرِ يَبْعَثُ اللَّهُ عَزَّ
 وَجَلَّ الْمَلَائِكَةَ فَيَمْضُونَ فِي الْأَرْضِ، فَيَقُومُونَ عَلَى
 أَفْوَاهِ السِّكِّكِ، فَيُنَادُونَ بِصَوْتٍ يَسْمَعُهُ جَمِيعُ خَلْقِ
 اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا الْجِنَّ وَالْإِنْسَ، يَقُولُونَ: يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، اخْرُجُوا إِلَى رَبِّ كَرِيمٍ يُعْطِي
 الْجَزِيلَ وَيَغْفِرُ الْعَظِيمَ فَإِذَا بَرَزُوا إِلَى مُصَلَّاهُمْ
 يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِلْمَلَائِكَةِ: يَا مَلَائِكَتِي، مَا جَزَاءُ
 الْأَجِيرِ إِذَا عَمِلَ عَمَلَهُ؟ قَالَ: تَقُولُ الْمَلَائِكَةُ: إِنْ هُنَا
 وَسَيِّدَنَا، جَزَاؤُهُ أَنْ يُوفَّى أَجْرَهُ قَالَ جَلَّ وَعَلَا: فَإِنِّي
 أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ جَعَلْتُ ثَوَابَهُمْ مِنْ صِيَامِهِمْ شَهْرَ
 رَمَضَانَ وَقِيَامِهِمْ رِضَايَ وَمَغْفِرَتِي وَيَقُولُ: يَا
 عِبَادِي، سَلُونِي، فَوَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَا تَسْأَلُونِي الْيَوْمَ
 شَيْئًا فِي جَمْعِكُمْ لِأَخْرَجْتُمْ إِلَّا أَعْطَيْتُكُمْوهُ، وَلَا

لِدُنْيَاكُمْ إِلَّا نَظَرْتُ لَكُمْ، وَعِزَّتِي لَأُسْتَرَنَّ عَلَيْكُمْ
عَثْرَتَكُمْ مَا رَاقَبْتُمُونِي، وَعِزَّتِي لَا أَخْزِيكُمْ وَلَا
أَفْضَحُكُمْ بَيْنَ يَدَيِ أَصْحَابِ الْحُدُودِ، انصَرِفُوا
مَغْفُورًا لَكُمْ، قَدْ أَرْضَيْتُمُونِي وَرَضِيتُ عَنْكُمْ قَالَ:
فَتَفَرَّحَ الْمَلَائِكَةُ وَتَسْتَبْشِرُ بِمَا يُعْطَى اللَّهُ هَذِهِ
الْأُمَّةَ إِذَا أَفْطَرُوا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ "

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Dün bir hadîs-i şerîfe başlamıştık, bir kısmını okumuş bitirememiştik, bugün devam edecektik ama bugün o hadîs-i şerîfin başından alıyorum ben. Dün anlattığım kısımları hızlı geçip bugünkü kısmı ile beraber, bir bütün olmasını sağlamak istiyorum.

İbn Abbas *radıyallahu anhümâ*'dan İbn Hibban'ın rivayet ettiğine göre:

Ennehû semi'a rasûlallah sallâllahu aleyhi ve sellem yekûlü. "Abdullah b. Abbas Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in

şöyle dediğini duyduğunu nakletmiş, Peygamber Efendimiz şöyle demiş.”

a. El-müsîre İsmi Verilen Bir Rüzgâr Eser

İnne'l-cennete le-tüneccedü ve te-zeyyenü mine'l-havli ile'l-havli li-duhûli şehri ramadâne. “Hiç şüphe yok ki cennet, bir yıldan öteki yıla, Ramazan ayının girmesi dolayısıyla süslenir, düzenlenir, kendisini güzelleştirir, tanzim eder. Cennet kendisini ziynetlendirir.” *Fe-izâ kânet evvelü leylün min şehri ramadân hebbet rîhün min tahti'l-arş yukâlû lehe'l-müsîre.* “Ramazan’ın birinci gecesi olduğu zaman Arş-ı Azam’ın altından *el-müsîre* ismi verilen bir rüzgâr eser.”

el-Müsîre’nin Arapça mânası, “tozu toprağı birbirine katan, havaya tozları kaldıran hızlı rüzgâr” demek. Arş-ı Azam’ın altından böyle bir rüzgar eser.

Fe-tüsaffikü varaka eşcâri'l-cinân. “Cennet ağaçlarının bahçelerini şiddetli şekilde sallandırır. *Ve hıleka'l-masârî'i.* “Ve bu ağacın altından esen rüzgâr cennet köşklerinin kapılarının halkalarını şiddetli şekilde sallandırır.”

Fe-yüsme'u li-zâlike tanînun lem yesma'i's-sâmiûne ahsene minhü. “Bu rüzgârın esmesi, cennet ağaçlarının yapraklarını sallaması ve kapı kanatlarının halkalarını çırtırması dolayısıyla öyle hoş nağmeler, öyle güzel sesler çıkar ki, duyanlar hiç bunun kadar güzel bir ses şimdiye kadar duymamışlardır.” Bunlardan cennette o kadar güzel nağmeler çıkar.

Fe-tebrüzü'l-hûru'l-iynü. “Ve hûrî kızları, gözleri gayet iri, kirpikleri gayet uzun, badem gözlü, ceylan gözlü, çok güzel cennet hûrîleri çıkarlar.” *Hattâ yakıfne beyne şurefi'l-cenneti.* “Cennetin surlarının burçları arasına dururlar.” *Fe-yunâdîne.* “Ve seslenirler ki” *Hel min hâtibin ilellâhi fe-yüzevicehû.* “Yok mu veyahut- hani var mı Allah'tan kendisini evlendirmesini isteyenler, ki Allah onları bizlerle evlendirsin?”

“Yok mu?” diye sorar, “Var mı?” diye sorar. Sonra

Yekulne'l-hûru'l-iynu. “Sonra bu güzel gözlü, mübarek, emsalsiz hûrîler derler ki.” *Yâ rıdvâne'l-cenneh mâ hâzihi'l-leyle.* “Ey cennetin görevlisi büyük melek, Rıdvan meleği, ey

cennetin Rıdvan'ı! 'Bu gece ne gecedir?' diye hûrî kızları cennetin baş meleğine, en büyük ulu meleğine sorarlar." *Fe-yucîbühünne bi't-telbiyeti*. "Lebbeyk çekerek cennetin bekçisi Rıdvan, onlara cevap verir." *Sümme yekûlü*. "Ve der ki sonra." *Hâzihî evveli leyletin min şehri ramadâne*. "Bu Ramazan ayının birinci gecesidir." Bilgi veriyor... *Fütihat ebvâbü'l-cenneti li's-sâimîne min ümmet-i muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem*. "Cennetin kapıları bu Ramazan ayında Ümmet-i Muhammed'den oruç tutanlar için." *Füttihat*. "Cennetin bütün kapıları ardına kadar açıldı."

Ve yekûlullâhu azze ve celle. Bu arada Peygamber Efendimiz diyor ki; "Sonsuz derecede izzet ve celal sahibi olan Allahu Teâlâ hazretleri buyurur ki; *Yâ Rıdvân, iftah ebvâbe'l-cinân ve yâ Mâlik aĝlik ebvâbe'l-cahîm ani's-sâimîne min ümmet-i Ahmede sallallahu aleyhi ve sellem*. "Ey Rıdvan isimli meleğim, ey Rıdvan! Cennetin kapılarını aç! Ey Malik isimli meleğim, cehennemın yönetimiyle gö-

revli olan ulu melek, ey Mâlik sen de cehennem kapılarını Ahmed *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ümmetinden oruçlu olanlara kapat.”

Görüyorsunuz Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîflerde Allah tarafından bazen Muhammed diye adlandırılıyor bazen de Ahmed diye isimlendiriliyor. Ahmed ve Muhammed Peygamber Efendimiz'in isimleridir. İncil'de de Ahmed diye bildirilmiştir. “Ahmed isminde bir peygamber gelecek” diye İsa *aleyhisselam* müjdelemiştir. Ahmed “çok hamd eden veya çok methedilen” mânasına geliyor. Muhammed de “çok methedilen” mânasına geliyor. Anlam bakımından aynı kökten, yakın kelimeler zaten. İkisi de Kur'ân-ı Kerîm'de var.

Muhammedü'r-resûlullah vellezîne me'ahû eşiddâi âle'l-küffâr. Mesela Fetih sûresinde ve daha başka sûrelerde Muhammed geçiyor diye. Sâf sûresinde de;

Ve iz kâle îsebnü meryeme yâ benî isrâile innî rasûlullahi ileyküm musaddikan limâ beyne yedeyye mine't-tevrâti ve mübeşşiran bi-rasûlin ye'tî min ba'dî ismuhü Ahmed. “İsmi Ahmed olan benden sonra gelecek bir

peygamberi de size şimdiden müjdeliyorum.” diye İsa *aleyhisselam*’ın öyle dediği Ahmed ismiyle geleceğini bildirdiği Sâf sûresinde beyan ediliyor.

Ve yâ Cebrail ihbit ile’l-ardı fasfit meredete’ş-şeyâtîne ve ğullehüm bi-ağlâl sümmak-zifhüm fi’l-bihâr hattâ lâ yufsidu alâ ümmeti muhammedin habibî sallâllahu aleyhi ve sellem siyâmehüm. “Ey Cebrail! Sen de yeryüzüne in, şeytanların azılı âsilerini, çok saldırganlarını kelepçele ve boyunlarına demir boyunduruklarını kapat, zincirlere sar ve onları ummanlara at, ki sevgili kulum habibim Muhammed’in ümmetinin oruçlarını bozmaya kalkışmasınlar. O şeytanları ummanlara zincirleyip, kelepçeleyip, bukalayıp at ey Cebrail!” diye Cebrail’e de seslenir.

Ve yekûlullahu azze ve celle fî külli leyletin min şehri ramadâne. “Ve çok izzet ve çok celal sahibi Allahu Teâlâ hazretleri Ramazan ayının her gecesinde buyurur ki.” *Limünâdin yünâdi selâse merrât.* “Üç defa nida

edecek olan bir münâdiye, yani çağırarak, tellallık yapacak bir tellala buyurur ki böyle bağırısın diye.”

Hel min sâilin fe-u'tiyehû sü'lehü. “Var mı bir benden isteği olan ki ben ona istediğini vereyim.”

Haydi böyle seslen de kullarım duysun diye, meleğe Allahu Teâlâ hazretleri emir buyuruyor. İsteyen var mı ki istesin de istediğini vereyim. *Hel min tâibin fe-etûbü aleyhi.* “Var mı bir tevbe eden kulum ki tevbesini kabul edeyim.” *Hel min müstağfirin fe-ağfire lehü.* “Var mı günahlarının mağfiret edilmesini isteyen bir kulum ki onun günahlarını afv u mağfiret edeyim.”

Men yakridü'l meliyye ğayre'l-'adûmi ve'l-vefiyye gayra'z-zalûm. “Kimdir o kimse ki hazineleri dopdolu olan, bomboş olmayan, ah-dine, borcuna sâdık olan, borcundan caymayan, zalimlik yapmayan kimseye borç verecek kimdir?”

Yani Allah'a borç verecek kimdir? Yani Allah için kesesinin ağzını açıp da hayır yapacak kimdir?

Çünkü Allah borç almaktan münezzehtir ama Cenâb-ı Hakk'ın bir lütfü var; kullarının böyle yaptığı iyilikleri kendisine yapılmış gibi kabul ediyor. Yani kul kesesinin ağzını açacak, hayır verecek, sadaka verecek, onu kendisine verilmiş bir borç gibi kabul ediyor. "Bak, ben hazineleri dolu olan, boş olmayan, zengin olan bir borç verilenim. Borcuna sâdık olan, yani borcunu mutlaka ödeyecek olan bir borçluyum." diye kendisine verilmiş kabul ediyor. Yani demek istiyor ki, o verilenleri Allah hemen ödeyecek, kat kat fazlasıyla ödeyecek demek bu.

b. Allah'ın Kullarına İhsanı Ve Rahmeti

Bir başka hadîs-i şerîfi hatırlatayım bu mâna iyice anlaşılсын diye. Mesela Peygamber Efendimiz'in bildirdiğine göre âhirette bir kulluna Allahu Teâlâ hazretleri diyecekmiş ki;

"Kulum, ben hastalandım, sen beni ziyaret etmedin."

“Tevbe tevbe...” diyecekmiş kul. “Yâ Rabbi! Sen hastalanır mısın? Bu ne demek? Ben seni ne zaman ziyaret etmedim?”

Hasta ziyareti...

“Dünyadayken filanca sevgili, iyi, salih kulum hastalanmıştı, yatağa düşmüştü, sen onu ziyaret etmedin. Onu ziyarete gitseydin, beni onun yanında bulacaktın. Yani beni ziyaret etmiş gibi sevap kazanacaktın.”

“Sonra acıktım kulum, sen beni doyurmadın.”

“Tevbe tevbe... Yâ Rabbi! Sen acıkmazsın, yani bu sözün inceliği ne demek böyle?”

“Dünyadayken bir kulum aç kaldı, iyi, mü'min bir kulum. Onu doyursaydın, beni doyurmuş olacaktın.”

Yani Cenâb-ı Hak böyle kullarına latife yapıyor. Sonra diyor ki;

Yâ eyyühellezîne âmenû kûnû ensârallah.
“Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları olun.”

Allah yardıma muhtaç değil ki! Yani dinine yardım eden, müslümanlara yardım edenleri

kendisine yardım ediyormuş gibi değerlendiri-
yor, öyle şereflendiriyor. “Allah’ın yardımcı-
ları” diye şereflendiriyor. Halbuki Allah kâdir-
i mutlak, ne isterse yapar. Yardıma muhtaç
değil, her şey onun dileğiyle oluyor ama
Cenâb-ı Hakk’ın kullarına böyle bir iltifatı var,
böyle anlatımı var. Yani buradaki ifadesi de,
“Kim hayır hasenât yapacak ki, ben onu kat
kat mükâfatlandırırım.” demek.

*Ve kâle ve lillâhi azze ve celle fî-küllî min
şehr-i ramadâne inde’l-iftâri elfu elfi atîkin
mine’n-nâr küllühüm kadi’s-tevcebü’n-nâr.*

Buraya kadar okumuştuk işte.

“Ve çok aziz ve celil olan Allah’ın, Rama-
zan ayının her gününde iftar vaktinde cehen-
nemden cehenneme düşmeye müstehak olmuş
bin bin kişiyi âzat etmesi vardır.”

Bin bin cehennemliği cehennemden affe-
dip kurtarması vardır. Cehennemden affedip
bağışladığı, azap etmeyip kurtardığı bin bin
kişi vardır.

Bin bin kişi ne demek?

Milyon demek. Milyon kişi vardır.

Evet, dün buraya kadar anlatmıştık. Şimdi buradan sonrasına da devam edelim.

Fe-izâ kâne âhiru yevmin min şehri-i ramadâne. “Ramazan ayının son günü olduğu zaman.” *A’takellâhu fî zâlike’l-yevmi bi-kadri mâ a’takâ min evveli şehri ilâ âhirihî.* “En son günü olduğu zaman Ramazan ayının ilk gününden o güne kadar cehennemden ne kadar kulu âzat etmişse, o son gün o kadar kulu daha âzat eder.”

Bir misil daha âzat olmuş oluyor. Yani Ramazan’ın birinden 29’una kadar kaç kul âzat olmuşsa, en sonuncu gün bir o kadar daha âzat oluyor. Her gün bir milyon âzat oluyordu, 29 gün 29 milyon, 29 milyon daha 58 milyon insan af oluyor. Yani bu hesaba göre.

Ve izâ kâne leyletü’l-kadri ye’murullahu azze ve celle cebrâîl aleyhisselâm fe-yehbitü fî kebkebetin mine’l-melâike ve me’ahüm livâun ahdaru fe-yerküzü’l-livâe alâ zahri’l-kâbeti. “Ve Ramazan’da Kadir gecesi olduğu zaman.” *Ye’murullahu azze ve celle cebrâîl aleyhisselâm.* “Cebrail aleyhisselâm’a Allahu Teâlâ ve Tebareke hazretleri emir buyurur.”

Fe-yehbitü fî kebkebetin mine'l-melâike.
“Meleklerden bir kâfile ile, büyük bir kalabalıkla beraber Cebrail *aleyhisselam* yere iner.”
Me'ahüm livâun ahdaru. “Yanlarında yeşil bir bayrak vardır.” *Fe-yerküzü'l-livâe alâ zahri'l-kâbeti.* “Bu yeşil bayrağı Kâbe'nin sırtına dikerler.”

Yani üstüne denmek isteniyor. Kâbe'nin üstüne bu yeşil bayrağı Kadir gecesinde dikerler.

Ve lehû mietü cenâhin. “Cebrail'in yüz kanadı vardır.” *Minhâ cenâhâni.* “Bunlardan iki kanat vardır ki.” *Lâ yenşürhumâ illâ fî tilke'l-leyle.* “Bu iki kanadı ancak Kadir gecesinde açar, başka zamanlar o kanadı açmaz.”
Fe-yenşürhumâ fî tilke'l-leyle. “İşte bu Kadir gecesinde başka zaman açmadığı bu iki kanadı da açar.” *Fe-yücâvizâni'l-meşrika ile'l-mağrib.* “Bu iki kanat gündoğusu ile günbatısı arasını tamamen kaplar.” O kadar büyük kanat.

Fe-yehussu cebrâil aleyhisselâm el-melâikete fî hâzihi'l-leyle. “Cebrail *aleyhisselam*, o kendisiyle beraber inen melekleri teşvik eder, tahrik eder, emreder, yapmaya böyle

tekrar tekrar zorlamadan melekleri teşvik eder. *Fe-yüsellimûne alâ külli kâimin ve kâidin ve musallin ve zâkirin.* “Bu melekler, her namaz kılan ayakta durana ve her oturana ve her namaz kılana ve zikredene selam verirler.”

Bu gecede ayakta durana, oturana *esselamu aleyküm, esselamu aleyküm* diye [selam verirler.] Ayakta durmaktan maksat, namaz niyazdır. Ayakta niyaz eden, namaz kılana, zikir yapana hepsi selam verirler.

Ve yüsafihûnehüm ve yüemminûne alâ duâhihim hattâ yatlua'l-fecru. “Ve melekler Kadir gecesinde o mü'minlerle musafaha yaparlar. Ve yanlarında durdukça yaptıkları dualara da *amin* derler. Kullar ne dua ediyorsa, melekler ‘amin amin’ derler.” *Hattâ yatlua'l-fecru.* “Sabah oluncaya kadar.”

c. Affedilmeyen Dört Zümre

Sabah vakti gelinceye, imsak kesilinceye kadar, meleklerin dolaşması, musafahası, selam vermesi, amin demesi, bu mübarek faaliyetler, Cebrail *aleyhisselam*'ın faaliyetleri bu

gece devam eder. Cebrail'in iki kanadı doğu ile batının arasını kaplayacak gibi yayılmış olarak.

Fe izâ tala'a'l-fecrû. “Fecr-i sâdık doğduğu zaman, yani sabahın vaktinin girdiği fecir olayı, tan yeri ağarması başladığı zaman.” *Yünâdi Cebrail aleyhisselam meâşira'l-melâike er-rahîle er-rahîle.* “Cebrail aleyhisselam ‘Ey melekler, ey melekler toplulukları, zümreleri, ey meleklerin müfrezeleri! *er-Rahil er-rahil*, ‘Haydi artık göç zamanı geldi. Ayrılıyoruz, ayrılma zamanı geldi, haydi toplanın!’ diye seslenir.” *Fe-yekûlûne.* “O melekler derler ki.” *Yâ Cebrâilu fe-mâ sana'allahu fî havâici'l-mü'minîne min ümmet-i ahmede sallâllahu aleyhi ve sellem.* Meraklanıyorlar; “Yâ Cebrail! Ahmed-i Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem*'in mü'minlerinin istekleri, ihtiyaçları konusunda Cenâb-ı Mevlâ nasıl bir muamele yaptı, ne eyledi?” diye sorarlar.” *Fe-yekûlü.* “Buyurur ki.”

Cebrail *aleyhisselâm* bu gece olanlardan meleklerle bilgi veriyor.

Nazarallahu ileyhim fî hâzihi'l-leyle. “Bu gecede Cenâb-ı Hak mü'minlere nazar buyurdu, teveccüh eyledi.” *Fe'afâ anhüm.* “Ve onları afv u mağfiret eyledi.” *Ve ğafare lehüm.* “Ve günahlarını bağışladı.” der.

İllâ erba'aten. “Dört cins insan hariç.”
Kulnâ yâ rasûlallah men hüm.

Düşünün ki Peygamber-i zîşanımız tatlı tatlı bunları anlatıyor, sahabe-i kirâm etrafında can kulağıyla hayatlarında hiç duymadıkları bilgileri duyuyorlar. Şu bilgilere bak yani... Göklerle, cennetle, görünmeyen âlemle ilgili ne malûmat, ne muazzam tasvirler...

Men hüm. “Kim bu dört tane af olunmayan zümre?” *Kâle.* “Peygamber Efendimiz cevap verdi, dedi ki.” *Racülün müdminü hamrin.* “Birincisi bir adam ki içki müptelâsı, içkiye müdavim, ayyaş.”

Ayık duramıyor, içki içiyor. O *müdmin-i hamr*, içkiye müdavim olanı affetmez. Bir.

Ve âkkun li-valideyhi. “Ana babasına âsi evlat.”

Bağırmiş çağırmiş, kızmiş, kapıyı çarpmış vurmuş. Anası babasını üzmüş... Anasına babasına âsi evlat. Bunu da affetmez. İki.

Ve kâtı’u rahimin. “Akrabalarıyla küsüşmüş, ilgisini kesmiş, ilgilenmiyor, yardımcı olmuyor, gelip gitmiyor. Aramıyor, sormuyor... Üç.

Ve müşahinun. “Bir de müşahin.” Müşahini de affetmez.

Kulnâ yâ rasûlallah me’l-müşahinü? “Müşâhin ne demek ya Resûlullah?” diye soruyorlar.

Kelime olarak anlıyorlar da ne kastedildiğini bilemiyorlar. Müşâhin, “kızgın, kızışmış” demek. “Kızışmış da Allah affetmez.” diyor. Kızışmıştan muradı ne, onu soruyorlar.

Mesela aynı kökten Araplar büyük tır kamyonlarına *şâhinât* derler, yani poto poto, homur homur çalışıyor. Sonra denizdeki buharlı gemilere *şâhinât* derler. Kazanı var, içine kömür atılıyor, kızgın buharla çalışıyor. Yani böyle içinde kızgınlık olan kimseleri de affetmiyor.

Kâle hüve'l-müsâribü. “Yani ‘dargın’ demek. Kızgın, arkadaşıyla konuşmuyor, dargın... Onları affetmez. Dargınlar barışıncaya kadar Allah affetmez.

Bir de geçtiğimiz yerde bu hadîs-i şerîfte söylenmeyen ama başka hadîs-i şerîflerden bildiğimiz, burada da o hadîs-i şerîfler var, bir şey daha var. Cebrail, melekler bir insana gelip selam veriyorlar, musafaha ediyorlar ve dualarına ‘amin’ diyorlar. Bunların musafaha ettiği kimselere böyle bir ürperme, irkilme gelir. Böyle gelen irkilme ve ürperme meleklerin musafahasındandır. Kalbi yumuşayıp, gözleri güzel duygularla ılık ılık yaşlar akıtır, o işte meleklerin musafahasındandır.

Evet, affolunmayanlar var. Onlar da tabii içkiye müdavim olan, devam eden, ana baba-sına âsi, küs, hizmet etmeyen, akrabalık bağlarını koparmış olan ve küs olanlar.

Fe-izâ kânet leyletü'l-fıtri.“Fıtır gecesi olduğu zaman..”

Fıtır gecesi ne demek?

“Sadaka, fıtır verildiği gece”, yani “bayram gecesi” demek. Fıtır, aslında “artık orucu tutmamak” demek. Fıtır gecesi demek, yarın artık bayram, oruç yok ya, ondan fıtır deniliyor. Fıtır kelimesi iftar kelimesiyle ilgili. “Artık orucun olmadığı, yemeğin yenildiği gün” demek oluyor. Bayram günü artık yemek yenilecek ya.

Sümmiyet tilke’l-leyletü leylete’l-câizete. “Bu geceye mükâfatların verilme gecesi ismi verilir.”

Câize gecesi. Şair hükümdara kaside filan okuduğu zaman çıkartırmış bir kese altın verirmiş. Veya vezirine işaret edermiş, şuna şu mükâfatı verin diye. Ohh! O da bir kaside düzenledi [diye] bir kese altını alır gidermiş... [Buna da] “câize” deniliyor, “bağış, bol bağış” demek... Demek ki arefe gecesine, bayram gecesine, ertesi gün bayram olan geceye câize gecesi deniliyor. Çünkü Cenâb-ı Hak bahşişleri, bağışları veriyor, onun için.

Fe-izâ kâne gadâtü’l-fıtr. “Fıtırın yani bayramın sabahı olduğu zaman.” *Ba’asallahu*

azze ve celle el-melâikete fî külli bilâdin. “Allah Teâlâ hazretleri melekleri her beldeye salar, gönderir.” *Fe-yehbitûne ile’l-ardı.* “Bu gönderilen melekler yeryüzüne inerler.” *Fe-yekûmûne alâ efvâhi’s-sikeki.* “Ve yolların, güzergâhların başında bu melekler dururlar.” Her yolun başında, her beldede melekler dururlar. *Fe-yunâdûne bi-savtın yüsmi’u men halakallâhu azze ve celle ille’l-cinne ve’l-ins.-* Veya okunuşu *yüsma’u* olabilir.- “Bunlar öyle bir sesle seslenirler ki işitilir.” *Men halakallâhu azze ve celle.* “Allah’ın yarattığı bütün varlıklar tarafından işitilir.” Bu sokak başlarını tutan melekler işitilebilecek bir sesle nida ederler. *İlle’l-cinne ve’l-inse.* “Ancak insanlar ve cinler duymaz.”

Kuşlar, atlar, koyunlar, böcekler, çiçekler duyar, bütün öteki yaratıklar duyar. Allah onlara duyurmaz.

Böyle şey olur mu? Yüksek sesle seslenildiği halde duyulmama olur mu, fizikçe?

Olur. Çünkü kulakların frekansları, dalga boyları vardır. Ondan yukarıdakileri ve ondan aşağıdakileri bizim kulaklarımız almaz. Öteki

hayvanların kulaklarının frekans ayarı farklı olduğundan onunki alır. Senin radyon filanca yayını almaz, ötekisinin radyosu daha iyi evsaflıdır, skalası daha geniştir; o duyar. Onun gibi bir şey. Onun için mesela zelzele filan olacağı zaman atlar ürküyor.

Neden?

Yerden gelen gürültüleri duyuyorlar. Bizim duymadığımız bazı sesleri onlar duyuyorlar ürküyorlar, hırçınlaşıyorlar, zincirini kopartıyor tarlaya kaçıyor; insanlar duymuyor, biraz sonra zelzele oluyor mesela. Buna benzer şeyler... Kuşlar duyuyor kaçıyorlar, telaşla uçuşuyorlar. Tecrübeli insanlar, “Ya bunlarda bir acayıplık var.” diyor.

Neden?

Çünkü onların kulakları farklı. Kulaklar farklı olunca bazısı duyar bazısı duymaz.

Allah bizim kulaklarımızı da şu dalga boyundan şu dalga boyuna kadar sesleri duyacak şekilde yaratmış. Aşağısını da duymayız, yukarısını da duymayız. Yani kulağın duymaz sınırı-

nın altında sesler vardır, o sesler faaliyet yapar, fizik bakımından ölçülür biçilir ama biz duymayız. O duyma sınırının üstünde sesler vardır, onları da duymayız. Renkler de böyledir. Bazı ışıklar, dalga boyu ultraviyole ve infrared dediğimiz yani kırmızı altı, mor üstü ışıklar... O arayı duyuyoruz da, görüyoruz da, oradan yukarıdaki aşağıdaki ışınları görmüyoruz. Ama fotoğraf kâğıdına, film kâğıdına filan tesir ediyor o ışınlar.

Tamam mı?

İtiraz yok, tamam, fizikten ispat ettik.

Evet. Seslenirler bu sokak başlarını tutmuş olan melekler. *Fe-yekulûne*. “Derler ki.” *Yâ ümmete muhammed*. “Ey Ümmet-i Muhammed!” *Uhrucû ilâ rabbın kerîmin*. “Çıkınız kerem sahibi Rabbin divanına, huzuruna.”

Kerem ne demek?

Çok cömert demek...

Yu'ti'l-cezîl ve ya'fu ani'l-azîm. “Çok bol bahşış, ikram, mükâfat veren, çok büyük günahları affeden kerim Rabbinizin dergâhına, huzuruna çıkınız.”

d. Dualarla Dolu Bayram Günü

Yani bayram namazına geliniz diyor. Kıymetli, bayram namazı çok önemli...

Fe-izâ berezû ilâ musallâhüm. “Onlar namaz kılacakları namazgâhlarına, mü’minler bayram namazı kılacakları yerlere yöneldikleri zaman.” *Yekûlullâhu azze ve celle lil-melâike.* “Pek aziz ve celil olan Allahu Teâlâ hazretleri meleklerine buyurur ki.” *Mâ cezâü’l-ecîri izâ amile amelehû.* “İşçi işini yapıp tamamladığı zaman işçinin mükâfatı, ücreti nedir ey meleklerim?” diye sorar.

Bilgi için sormuyor. Onların dikkati uyan-sın, meraklansınlar, düşünsünler diye soruyor.

Kâle fe-tekûlu’l-melâikü. “Melekler der ki.” *İlâhenâ ve seyyidenâ.* “Ey Rabbimiz, ey Efendimiz, Mâlikimiz!” *Cezâühû en tüveffiye ecrahû.* “Karşılığı, işçinin ücreti işi tamamladığı zaman karşılık neyse onu vermektir.” İşçiliğinin ücretini ona vermektir, derler.

Kâle fe-yekûlü. “Bunun üzerine -Peygamber Efendimiz devam ediyor- Allahu Teâlâ haz-

retleri der ki.” *Fe-innî üşhidüküm.* “Bak meleklerim, işte madem öyle, söylediniz cevabı, şimdi ben sizi şahit tutuyorum, şahit kılıyorum sizi ki.” *Yâ melâiketî.* “Ey meleklerim!” *Ennî kad ce’altü sevâbehüm min siyâmihim şehr-i ramadâne ve kıyâmihim rıdâye ve mağfiretî.* “Ey meleklerim! Sizi şahit kılıyorum ki ben Ramazan ayını oruç tutmalarının ve geceleri de benim rızam ve mağfiretimi kazanmak için ibadetle geçirmelerinin mükâfatını veriyorum şimdi.”

Ve yekûlü. “Ve buyurur ki.” *Yâ ibâdî.* “Ey benim kullarım!”

Allahu Teâlâ Rabbimiz mü’minlere sesleniyor.

Selûnî. “İsteyiniz.”

Yani dileyiniz dilediğinizi, dileyiniz ben-den ne dilerseniz.

Selûnî fe-ve izzetî ve celâlî. “İzzetime, celalime and ederim, yemin ederim ki ben Azîmüşşan.” *Lâ tes’elûni’l-yevme şey’en fî cem’iküm li-âhiretüküm illâ a’teytüküm.* “Şu

toplantınızda, Őu toplanmıŐ halinizde, âhiretiniz için Őu bayram sabahında ne isterseniz mutlaka vereceğim. Âhiretiniz için.” *Ve lâ li-dünyâküm illâ nazartü leküm.* “Dünyanız için bir Şey de istemiŐseniz, ona da teveccüh edeceğim, onu da ihsan edeceğim.”

Yani [insanın] dünya ve âhiret muratları oluyor. O zaman bayram günü bol bol duaya gayret edin. Hatırınızda tutun.

Fe-ve izzetî. “İzzetime yemin ederim, and ederim ki.” *Le-esturanne aleyküm asarâtiküm mâ râkabtü müñî.* “Siz bana kulluğunuza dikkat ettiğiniz, kendinizi teftiŐ altında tuttuğunuz müddetçe ben de sizin ayak sürçmelerinizi, ayaklarınızın kaymalarını, hatalarınızı, yaptığınız kusurlarınızı örteceğim.” Hesaba sokmayacağım, cezalandırmayacağım. *Ve izzetî ve celâlî.* “İzzetime ve celalime yemin ederim ki.” *Lâ ühzîküm.* “Szi mahçup düşürmeyeceğim.” Günahınızı fâŐedip, ayıplarınızı ortaya saçıp sizi mahçup ve perişan düşürmeyeceğim. *Ve lâ afdahüküm beyne ashâbi'l-hudûdi.* “Hadd-i Şer’î hakkına sahip olanların karşısında sizi rezil perişan etmeyeceğim.”

Hadd-i şer'î sahipleri ne demek?

Kul üzerinde hakları olanlar... Onlar gelip de yakaya yakışıp da “Ver hakkımı!” deyip rezil rüsvay edecek, “Sende şu kadar hakkım var, bu kadar hakkım var.” diyecek ya; “Onların karşısında da sizi perişan etmeyeceğim.” Yani kul haklarından da kurtaracağım sizi.

O kulları nasıl kurtarır?

Çeker kenara, bundan ne istiyorsanız benden isteyin, alın şu kadar, alın şu kadar daha, alın şu kadar daha... Tamam, yakasını bıraktırır. Cenâb-ı Hak verince sevine sevine giderler.

Vensarifû mağfûran leküm. “Haydi bu bayram namazından afv u mağfiret olmuşlar olarak evinize gidin bakalım.” *Kad arday-tumûnî.* “Beni hoşnut ettiniz, bana güzel kulluk ettiniz.” *Ve radiÿtu anküm.* “Ben de sizden razı oldum.” der. Allahu Teâlâ hazretleri, bayram günü böyle buyurur.

Fe-tefrehu'l-melâikü. “Melekler de bu rahmeti, bu lütfu, bu ikramı, bu bayramı, bu

havayı görünce, duyunca, işitince çok ferahlanırlar, sevinirler.” *Ve testebşirü bimâyu’tıllâhu azze ve celle hâzihi’l-ümmete.* “Aziz ve celil olan Allahu Teâlâ hazretlerinin yaptığı ikramları birbirlerine müjdelerler, anlatırlar.” *İzâ aftarû min şehri ramadâne.* “Ramazan ayını bırakıp da artık oruçsuz bayrama geçtikleri Şevval ayına başladıkları zaman.”

Bu işin sonu da böyle biter.

Allahu Teâlâ hazretleri Ramazan’ı güzel geçirip, bayrama öyle erip, bu anlatılanlara erişip, bu devletleri, saadetleri, mükâfatları kazanmayı cümlemize cümlenize nasip ve müyesser eylesin.

Bi-hürmeti esmâihi’l-hüsnâ ve’smihi’l-a’zam ve bi-hürmeti habîbihi’l-müctebâ ve ibâdihi’s-sâlihîn ve bi-hürmeti leylete’s-siyâmu ve’l-kıyâmu ramadan ve bi-hürmeti esrâr-ı sûreti’l-Fâtiha, ma’as’salâtu ves-selâm.

Çünkü sevdiğim Rabbimden geliyor, niye sabretmeyeyim. Eyyüb gibi ben de sabrederim. Cercis gibi de canımı hak yoluna feda edebilirim. Bu Cercis, eski ümmetlerden bir mübarek zât. Canını feda etmiş bir eski zât... Onun gibi ben de yaparım. Hep muhabbetten bunları yaparım diyor.

Başka rivayetler de var.

İsmailim hak yoluna canımı kurban eylerim.

Çün bu can kurban sana, ben koç kurbanı neylerim.

Diye uzun bir şiir bu. Oradan buradan her kitap birkaç satırını almış.

Özetlemesi, bu şiirin özeti; insanoğlu Cenâb-ı Hakk'ı bu âleme gelmeden önce Bezm-i Elest'de gördüğü için, O'na da 'Ben senin rab olduğumu kabul ettim, ikrar ettim, âmennâ dedim' diye söz vermiş olduğu için orayı biliyor, orayı seviyor. Buradaki fâni şeylere bir müslümanın takılıp, aldanıp, kanıp, günahlara dalıp âhireti unutması doğru değil.

Cenâb-ı Hakk'ın yolundan ayrılması doğru değil. Can gerekirse can verilir, mal gerekirse mal verilir. Her türlü fedakârlık yapılır. Allah'ı seven bir mü'min kul, hiçbir şeyden korkmaz, hiçbir fedakârlıktan kaçınmaz. Öyle güzel Müslümanlığını yapar, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanır.

Yunus *rahmetullahi aleyh* ana fikrini bu sözlerle ifade etmiş oluyor.

Nur içinde yatsın. Mekânı cennet olsun, makamı âlâ olsun.

Rahatsız olduğum için be çay almıyorum, teşekkür ederim.

Öteki şiiri getirmediğiniz, onu getirirseniz onu da okur izah ederiz çünkü ezberimde yok.

Bu Yunus Emre'nin ana konusu, şiirlerinde en çok bahsettiği konu, Cenâb-ı Hakk'ın muhabbeti, aşkullah, muhabbetullahtır. Ve Resûlullah'a karşı muhabbettir. Kâbe'ye karşı muhabbettir. Her şeyi böyle aşıkçadır. Zaten kendisinin sıfatı da âşık... Emre sözü de, Eski Türkçe bir kelime, âşık mânasına geliyor za-

ten. Hep aşkullahı, Allah sevgisini, muhabbetullahı işlemiş bir mübarek şair. Hem şair hem alim, hem şeyh, hem mürşid-i kâmil. Yani sıradan bir şair de değil, aynı zamanda müridleri de terbiye etmiş, yetiştirmiş, eğitmiş.

Ayrıca tabii beş vakit namazı filan kılınca ne kadar sevaplar kazanacağını bildiren şiirler yazmış. Ebû Bekr-i Sıddîk, Ömerü'l-Faruk, Osmân-ı Zinnûreyn hakkında mısraları, şiirleri var. Buradan anlaşılıyor ki, Alevîlerin düşündüğü gibi Ehl-i Sünnet dışı inançlara sahip değil. Yani makbul bir itikada sahip mübarek bir insan...

Dünyanın fâniliğini anlatmak için zaman zaman kabristanları tasvir ediyor. Kabre gidin, görün yıkık kabirleri, bunlar bir zamanlar beyler idi, atlara binip kurula kurula gezerlerdi, önlerinde arkalarında askerleri yürürlerdi... Bak şimdi ne hâle gelmişler.. Sen de bu hâle geleceksin, aman âkıbetini unutma, hüsn ü âkıbete ulaşmak için çalış. Ahirette Allahu Teâlâ hazretleri, “Ben buyurmuştum, emretmiştim, sen buyruğumu tuttun mu, niye tutmadın?” derse, ben nasıl cevap veririm, diye

böyle bunları anlatmaya çalışmış. İnsanları ibadete teşvik etmiş. Bin tane vâizin yapamayacağı, güzel, tatlı tatlı vaazları şiirleriyle vaaz etmiş. Sevdirmiş İslâm'ı, namazı, orucu, tasavvufu, zikrullahı sevdirmiş bir mübarek insan.

Allah makamını âlâ eylesin.

Âyetleri, hadisleri çok iyi biliyor, çok güzel de tercüme edip Türkçe'ye yerleştirmiş, hakikaten aynı zamanda büyük bir alim.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16 Ramazan 1421 / 13.12.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü